

Prevenca šikanovania a agresívneho správania sa žiakov

Čl. 1

Úvod

Šikanovanie sa stáva v súčasnosti vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a v školských zariadeniach, a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

1. Šikanovaním sa rozumie akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo iným žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi, alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.

Zahrňuje ako fyzické útoky, tak aj slovné útoky.

2. Podstatné znaky:

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

3. Šikanovanie sa prejavuje v priamej podobe: fyzickými útokmi, urážlivými prezývkami, nadávkami, posmechom, tvrdými príznakmi agresora vykonať určitú vec proti svojej vôli obeť, odcudzením vecí, prekrytím

4. Šikanovanie sa môže prejavovať aj v nepriamej podobe napr. prehliadaním alebo ignorovaním obeť.

5. Šikanovanie sa odohráva najmä v čase prestávok, cestou do školy a zo školy, alebo v čase mimo vyučovania.

6. Z hľadiska priestupkového zákona môže šikanovanie žiakov napĺňať skutkovú podstatu priestupkov. Môže ísť o predovšetkým o priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a priestupky voči majetku.

7. Učiteľ alebo vychovávateľ, ktorému bude známy prípad šikanovania a neprijme v tomto smere žiadne opatrenia, vystavuje sa riziku trestného postihu. Takýmto konaním môže pedagogický zamestnanec napĺňať skutkovú podstatu trestného činu neoznámene trestného činu

alebo ublíženia na zdraví, a to tak že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie uloženú mu podľa zákona.

8. **Kyberšikanovanie** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrasovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

Podstatné znaky:

- sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- agresor vystupuje často anonymne,
- útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno- komunikačné technológie umožňujú,
- útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest a môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Čl.3

Klasifikácia typov šikanovania a príčiny

Osem druhov šikanovania	Príklady prejavov
Fyzické aktívne priame	Útočníci obeť kopú, fackajú, bijú.
Fyzické aktívne nepriame	Agresor pošle iných, aby obeť zbili alebo zničili osobné veci.
Fyzické pasívne priame	Agresor nedovolí obeť, aby si sadla do lavice.
Fyzické pasívne nepriame	Agresor odmietne pustiť obeť z triedy do bufetu, na WC.

Verbálne aktívne priame	Nadávanie, urážanie, zosmiešňovanie.
Verbálne aktívne nepriame	Šírenie ohovárania, symbolická agresia, ktorá môže byť vyjadrená v kresbách, básňach...
Verbálne pasívne priame	Neodpovedanie na pozdrav, otázky, ignorovanie.
Verbálne pasívne nepriame	Spolužiaci sa nezastanú obeť, ak je z niečoho nespravodlivo obvinená, čo urobili jej trýznitelia.

Príčiny šikanovania: tlak kolektívu, túžba po moci a obdive, zvedavosť, nuda, túžba po vzrušujúcich zážitkoch.

Čl. 4

Diagnostika šikanovania

Aby učiteľ mohol zasiahnuť a riešiť problém šikanovania musí ho rozpoznať, odhaliť a zistiť, čo sa deje. K jeho odhaleniu môže využiť niekoľko diagnostických nástrojov napr.: pozorovanie, sociometrické metódy, dotazník, rozhovor, anketa na začiatku a v priebehu školského roka, ranné kruhy...

Čl. 5

Prevenia šikanovania na našej škole

Hlavnými cieľmi našej školy sú:

- Každý žiak našej školy sa bude v škole cítiť bezpečne.
- Netolerovať šikanovanie v žiadnej miere ani podobe.
- Monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov a príznaky šikanovania využívaním rôznych diagnostických nástrojov.
- Budovať dôveru medzi žiakmi a učiteľmi navzájom.
- Vzdelávať učiteľov v oblasti problematiky šikanovania a agresívneho správania žiakov.

Preventívne opatrenia

1. S podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín oboznámime všetkých žiakov, zamestnancov aj rodičov.

2. Počas celého roka organizujeme aktivity v čase vyučovania aj mimo vyučovania zamerané na prevenciu šikanovania, nevhodné a agresívne správanie sa medzi žiakmi.
3. Nepodceňujeme ani najmenší prejav a náznak šikanovania a nevhodného správania.
4. Koordinátor prevencie každý rok vypracuje plán prevencie, pripraví aktivity, akcie, besedy, činnosti so zameraním na aktuálne problémy a reaguje na ponuku z CPP.
5. Podporujeme vzdelávanie učiteľov v tejto oblasti, hlavne výchovného poradcu a koordinátora prevencie.
6. V škole vytvárame kultúrne prostredie a priaznivú pozitívnu klímu.
7. Počas prestávok, vyučovania a všetkých mimoškolských aktivitách v priestoroch školy aj mimo školy, na výletoch, exkurziách dôsledne vykonávame dozor nad žiakmi.
8. Žiakov vedieme k vzájomnej úcte ako aj k úcte k pedagógom a všetkým zamestnancom školy.
9. Úzko spolupracujeme s rodičovskou radou, radou školy aj zriaďovateľom.
10. V školskom poriadku máme prepracované pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie.
11. Všetky pohovory so žiakmi aj zákonnými zástupcami sú písomne zaznamenané. Spoločne hľadáme a navrhujeme riešenia na vzniknutú situáciu.
12. Na zaistenie bezpečnosti žiakov mestská alebo štátna polícia monitoruje priestor pred školou a na autobusovej zastávke, a to každé ráno pred vyučovaním a v popoludňajších hodinách, keď sa vyučovanie končí a žiaci idú domov, alebo čakajú na autobus.
13. Spolupracujeme s odborníkmi so špeciálno- pedagogických a psychologických centier.
14. Na poradách a predmetových komisiách sa pravidelne venujeme prevencii šikanovania a riešime aktuálne problémy a postrehy žiakov, učiteľov alebo rodičov.
15. Triedni učitelia venujú zvýšenú pozornosť žiakom s problémovým správaním.
16. Identifikujeme a zabezpečujeme kritické miesta a priestory v škole, kde je predpoklad výskytu šikanovania.
17. Identifikujeme rizikové situácie, ktoré môžu vytvárať priestor pre šikanovanie.
18. V škole bude pracovať školská rada, ktorá sa bude aktívne zapájať do prevencie šikanovania.
19. Pravidelne zisťujeme názory a skúsenosti žiakov so šikanovaním v našej škole aj mimo nej. /Hlavne na hodinách etickej a náboženskej výchovy, občianskej náuky./
20. Komunitný spôsob vedenia triedy – rozvoj kultúry komunikácie v triede, vzájomného rešpektu a súčasne k prijatiu zodpovednosti za svoje správanie v triede.

21. Na konzultačných hodinách a rodičovských združeniach pravidelne informujeme rodičov a zákonných zástupcov o danej problematike.
22. Zabezpečujeme odbornú literatúru pre pedagógov, školenia, webináre.
23. Aktívna spolupráca s výchovnou poradkyňou a koordinátorkou prevencie.

Čl. 6

Metódy riešenia šikanovania

Žiaci, hlavne agresori, svoje správanie ospravedlňujú slovami , že to bolo len zo srandy, že oni sa hrali a nemysleli to vážne. Pri vyšetrowaní šikanovania využívame nasledovné stratégie.

- Zaisťujeme bezpečné prostredie pre obeť.
- Vedeeme rozhovor s obeťou a s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili, aj s agresormi.
- Nájďeme svedkov šikany- vedeeme s nimi rozhovor, snažíme sa zistiť príčinu a mieru šikanovania.
- Vykonávame opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovede agresora.
- Zabezpečíme, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom.
- Uchovávame dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom.
- Kontaktujeme rodičov/ zákonných zástupcov, rozprávame sa o probléme, hľadáme riešenia.
- Úzko spolupracuje vedenie školy, triedny učiteľ, výchovný poradca a koordinátor prevencie, ktorí tvoria tím
- Prizveme do školy a informujeme aj zákonného zástupcu agresora.
- Pri pohovoroch so zákonnými zástupcami sme taktní a zachovávame dôverné informácie.

Čl. 7

Výchovné opatrenia

1. Šikanovanie, ktoré sa prejaví u žiaka/agresora po prvýkrát, riešime pohovorom žiaka s triednou učiteľkou bez zápisu do klasifikačného záznamu.
2. Opakovaný prejav šikanovania riešime pohovorom žiaka, triednej učiteľky, výchovnej poradkyne a zákonného zástupcu. Žiak dostane zápis do klasifikačného záznamu, pokarhanie triednou učiteľkou alebo riaditeľkou školy./podľa závažnosti/ Spíše sa záznam o pohovore.

3. Žiak/agresor dostáva zákaz reprezentovať školu na súťažiach, zúčastňovať sa mimoškolských a triednych aktivít. Doba, na ktorú platí zákaz sa stanoví podľa závažnosti prípadu.
4. Viacnásobný prejav šikanovania riešime so zákonnými zástupcami za prítomnosti vedenia školy. Žiak dostáva zníženú známku zo správania 2. stupňa. Spíše sa záznam o pohovore.
5. Ďalšie opakované prejavy šikanovania rieši vedenie školy a triedna učiteľka so zákonnými zástupcami v súčinnosti s mestskou alebo štátnou políciou.

Rady, ktoré môžu učiteľom pomôcť, keď sa stretnú so šikanovaním

- Čo najrýchlejšie začnite pracovať na postupe ako tento jav v správaní agresora odstrániť.
- Zistite, ktorí žiaci sú do situácie zapletení.
- Vyjadrite obeti svoje pochopenie, nesmie sa cítiť trápne alebo hlúpo.
- Žiakovi, ktorý šikanuje jasne naznačte, že s jeho správaním nesúhlasíte.
- Pomôžte žiakovi, ktorý šikanuje, pozrieť sa na problém očami toho, ktorého sa šikanovanie dotýka.
- Pokiaľ musíte žiaka, ktorý šikanuje potrestajte ho, ale je potrebné dávať pozor na to, ako to urobíte: agresívna reakcia totižto signalizuje, že kto má moc, má právo šikanovať.
- Veľmi jasne treba žiakovi vysvetliť, ako a prečo ho trestáte.
- Dajte pozor aby sa incident v škole viacej nepripomínal.
- Pokiaľ odhalíte spúšťač faktor, pokúste sa vopred novému výskytu incidentu zabrániť.

.....

PaedDr. Katarína Dominiková
riaditeľka školy

Z á k l a d n á š k o l a D r . V . C l e m e n t i s a T I S O V E C

Záznamový hárok o šikanovaní (pozorovanie počas jedného dňa)

Dňa:

Zaznamenal:

Svedkovia:

Útočník:

Obet':

Častosť:

(ojedinele – 1; časť dňa – 2, stále – 3)

Kedy:
(hodina)

Kde:

(škola; iné prostredie)

Čo:

(formy, typy)

Prečo:

(príčina a následok)

Poznámky:

Podpisy:

Obet':

Svedkovia: